

**DE
PRODUCT
SCHAPPEN**

**EEN OVERHEID
OP MAAT**

Nederland staat voor grote uitdagingen. De nasleep van de kredietcrisis vereist ingrijpende keuzes in het openbaar bestuur en in de overheidsfinanciën. Herstructurering en krimp van de rijksoverheid liggen voor de hand. De bezuinigingsoperatie mag de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven niet aantasten. Daarnaast moeten maatschappelijke en duurzame doelen worden gerealiseerd. Nederland neemt in de wereld de tweede plaats in als exporteur van agrarische producten. Die positie is alleen te handhaven met een overheid op maat: de product- en bedrijfschappen.

Toegevoegde waarde

De activiteiten van de schappen zijn aanvullend op die van private organisaties en ondernemingen. Ondernemers en werknemers bepalen zelf welke werkzaamheden de schappen uitvoeren en welke collectieve financiële middelen er worden ingezet. Zo nodig stellen zij regels vast, waaraan alle ondernemers zich moeten houden. Er zijn dus geen 'free riders'.

De betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het opstellen van de regels garandeert breed draagvlak en aansluiting bij de praktijk. Datzelfde geldt voor allerlei vormen van zelfregulering waarbij de sector op basis van vrijwilligheid afspraken maakt in het belang van de gehele sector.

In geval van overtredingen vindt onafhankelijke tuchtrechtspraak plaats. Dat is effectief, sneller en goedkoper dan de route van het strafrecht. Schappen functioneren als overlegplatform tussen werkgevers en werknemers in alle schakels van de productiekolom. Zo wordt gezamenlijk gewerkt aan ontwikkeling van beleid en kennis en aan kennisdeling. Zo fungeren de schappen ook prima als kenniscentra voor de sector.

Betaalbaar

De sector betaalt de activiteiten van de product- en bedrijfsschappen grotendeels zelf. De besturen van de schappen, waarin vertegenwoordigers van bedrijven en werknemersorganisaties zitting hebben, zien toe op een efficiënte, effectieve en transparante bedrijfsvoering. De Code Goed Bestuur waarborgt dat besluiten op een transparante en democratische wijze tot stand komen. Behalve de kosten regelt de sector dus heel veel zelf.

De schappen voeren werk uit voor de rijksoverheid omdat zij dat efficiënt en effectief kunnen. Zonder schappen moet de overheid die taken zelf gaan uitvoeren en dat zou veel meer overleg en inzet van ambtenaren vergen. De belastingbetaler is dan duurder uit. Ook de administratieve lastendruk van de overheid zal hierdoor toenemen. De overheid kan dit beter aan de sectoren overlaten.

Maatschappelijk belang

Om de steeds scherpere internationale concurrentie aan te kunnen, moet de agrarische sector zijn creatief en innovatief vermogen voortdurend versterken. De ondernemingen worden daarbij geconfronteerd met complexe maatschappelijke uitdagingen die vaak een lange periode bestrijken. Die kunnen zij niet alleen langs de private weg oplossen. Denk aan regelgeving voor voedselveiligheid en ter voorkoming van plant- en dierziekten. Of aan de aanpak van het antibiotica-gebruik in de veehouderij en van de energieproblematiek in de glastuinbouw.

Maatschappelijke en duurzame initiatieven worden via ketenbrede innovatie en samenwerking door de schappen georganiseerd en collectief bekostigd. Ook hebben de schappen structureel veel aandacht voor de positie van de werknemers in de bedrijven zoals op het gebied van veilig en gezond werken. Via de schappen investeert de sector in de (toekomstige) arbeidsvoorziening en scholing van medewerkers.

De schappen ontplooiën dus activiteiten die de capaciteit en reikwijdte van brancheorganisaties of individuele bedrijven veelal te boven gaan. Zij vervullen dan de rol van initiatiefnemer, aanjager, coördinator, dienstverlener of informatiebron.

Democratisch en transparant

De Wet op de bedrijfsorganisatie (Wbo) borgt de werkwijze van de schappen en hun besturen. De SER, drie ministeries en de Tweede Kamer controleren het werk van de schappen. De Wbo is in 2009 op belangrijke onderdelen aangepast. In 2011 krijgen ondernemers (al of niet georganiseerd) de gelegenheid om zich over de activiteiten van de schappen uit te spreken. In deze zogeheten draagvlaktoets beslissen ze ook over het voortbestaan ervan.

In de aangepaste Wbo is de Code Goed Bestuur van de schappen verankerd. De code garandeert de kwaliteit van het bestuur en zorgt voor adequate publieke verantwoording, openheid van beleid en financiën en controleerbaarheid. Ondernemingen worden door de code nauwer betrokken bij de werkzaamheden van de schappen. Ook hun inspraak is versterkt.

Voorbeelden in het kort op het gebied van:

Duurzaamheid

- Energietransitie tuinbouw, reductie milieubelasting met meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en duurzaam watergebruik.
- Verantwoorde visserij en participatie in Maatschappelijk Convenant Noordzee.
- Duurzame teelt en duurzame innovaties in de akkerbouw.

Diergezondheid

- Zonder PBO kon er geen diergezondheidsfonds worden opgericht zonder extra kosten van administratieve lasten. De productschappen maken hiervoor gebruik van de bestaande heffingsystematiek.

Kwaliteit en voedselveiligheid

- Kwaliteitsystemen in de dierlijke sectoren zoals IKB.
- De Voedsel- en Voederveiligheid Akkerbouw (VVAK) is als eerste norm in de akkerbouw erkend als hygiënecode voor food en feed.
- De informatie-uitwisseling in de bakkerijketen: SpecsPlaza en RiskPlaza.

Opheffing van de productschappen betekent dat de rijksoverheid:

1. Meer ambtenaren nodig heeft, omdat de in opdracht van de overheid uitgevoerde taken moeten worden blijven uitgevoerd.
2. Meer regelgeving opstelt, omdat een aantal verordeningen met name op het gebied van plant- en diergezondheid door de overheid moeten worden overgenomen.
3. Hogere kosten maakt, omdat een aantal activiteiten van de schappen nu door overheid én (collectief) bedrijfsleven samen wordt gefinancierd.

